T085 TKL 3 (35) Luận Đại Trí Độ-Phẩm 63-Bình Đẳng Học

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 77 1

GIAÛI THÍCH PHAÅM SAÙU MÖÔI BA: BÌNH ÑAÚNG HOÏC

KINH: Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Nhöõng gì laø phaùp bình ñaúng cuûa caùc Boà-taùt, Boà-taùt neân hoïc? Naøy Tu-boà-ñeà! Noäi khoâng laø phaùp bình ñaúng cuûa Boà-taùt; ngoaïi khoâng cho ñeán töï töôùng khoâng laø phaùp bình ñaúng cuûa Boà-taùt. Saéc, saéc töôùng khoâng; thoï, töôûng, haønh, thöùc, veà... . . . thöùc töôùng khoâng cho ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc töôùng khoâng laø phaùp bình ñaúng cuûa Boà-taùt. An truù phaùp bình ñaúng aáy ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Boà-taùt vì saéc taän neân hoïc, laø hoïc Nhaát thieát trí; vì saéc lìa neân hoïc, vì saéc dieät neân hoïc, laø hoïc Nhaát thieát trí; vì saéc chaúng sinh neân hoïc, laø hoïc Nhaát thieát trí; thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng nhö vaäy. Tu boán nieäm xöù cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung; taän, ly dieät, chaúng sinh neân hoïc, laø hoïc Nhaát thieát trí? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Nhö lôøi oâng noùi: Vì saéc, taän, ly, dieät, chaúng sinh neân hoïc, laø hoïc Nhaát thieát trí; vì thoï, töôûng, haønh, thöùc, cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung taän, ly, dieät, chaúng sinh neân hoïc, laø hoïc Nhaát thieát trí. Phaät baûo Tu-boà-ñeà: YÙ oâng nghó sao? Saéc nhö nhö, thoï, töôûng, haønh, thöùc nhö nhö cho ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc nhö nhö; Phaät nhö nhö; caùc nhö aáy taän, dieät, ñoaïn chaêng? Tu-boà-ñeà thöa: Thöa khoâng, baïch Theá Toân! Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Boà-taùt nhö vaäy hoïc nhö nhö, laø hoïc Nhaát thieát trí. Nhö nhö aáy khoâng thuû chöùng, khoâng dieät, khoâng ñoaïn. Tu-boà-ñeà! Boà-taùt nhö vaäy hoïc nhö nhö, laø hoïc Nhaát thieát trí, laø hoïc saùu Ba-la-maät, laø hoïc boán nieäm xöù cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung. Neáu hoïc saùu

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 77 2

Ba-la-maät cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung aáy laø hoïc Nhaát thieát trí. Hoïc nhö vaäy laø taän bôø meù cuûa söï hoïc, hoïc nhö vaäy thì ma hoaëc ma trôøi khoâng theå phaù hoaïi; hoïc nhö vaäy ñi thaúng ñeán ñòa vò chaúng thoaùi chuyeån; hoïc nhö vaây laø hoïc ñaïo sôû haønh cuûa Phaät; hoïc nhö vaäy laø ñöôïc uûng hoä, laø hoïc ñaïi töø ñaïi bi, laø hoïc nghieâm tònh coõi Phaät, thaønh töïu tueä giaùc cho chuùng sinh; hoïc nhö vaäy laø hoïc phaùp luaân coù ba laàn chuyeån, möôøi hai haønh töôùng; hoïc nhö vaäy laø hoïc ñoä chuùng sinh; hoïc nhö vaäy laø hoïc khoâng döùt gioáng Phaät; hoïc nhö vaäy laø hoïc môû cöûa cam loà; hoïc nhö vaäy laø hoïc muoán chæ baøy tính voâ vi. Naøy Tu-boà-ñeà! Ngöôøi haï lieät khoâng theå hoïc nhö vaäy. Ngöôøi hoïc nhö vaäy laø vì muoán keùo chuùng sinh ra khoûi ñaém chìm sinh töû. Boà-taùt hoïc nhö vaäy troïn khoâng bò ñoïa vaøo ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sinh; troïn khoâng sinh nôi bieân ñòa; troïn khoâng sinh nhaø Chieân-ñaø-la; troïn khoâng ñieác, ñui, aám ôù, queø quaët; caùc caên ñaày ñuû, quyeán thuoäc thaønh töïu; troïn

khoâng moà coâi cuøng khoå. Boà-taùt hoïc nhö vaäy troïn khoâng saùt sinh cho ñeán troïn khoâng taø kieán, khoâng soáng theo taø maïng, khoâng thaâu nhieáp ngöôøi aùc vaø ngöôøi phaù giôùi. Hoïc nhö vaäy do coù söùc phöông tieän, neân khoâng sinh coõi trôøi tröôøng thoï. Theá naøo laø söùc phöông tieän? - Nhö ñaõ noùi trong phaåm Baùt-nhaõ Ba- la-maät. Boà-taùt do söùc phöông tieän neân vaøo boán thieàn, boán taâm voâ löôïng, boán ñònh voâ saéc, maø khoâng theo thieàn voâ löôïng voâ saéc ñònh sinh ra. Tu- boà-ñeà! Boà-taùt hoïc nhö vaäy, ñoái vôùi heát thaûy phaùp ñöôïc thanh tònh, nghóa laø saïch taâm Thanh vaên, Bích-chi Phaät. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Heát thaûy phaùp tính voán thanh tònh, vì sao noùi Boà-taùt ñoái vôùi heát thaûy phaùp thanh tònh? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Heát thaûy phaùp tính voán thanh tònh, neáu Boà-taùt ñoái vôùi phaùp aáy taâm thoâng suoát, khoâng thoái maát töùc laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Caùc phaùp nhö vaäy haøng phaøm phu khoâng bieát khoâng thaáy. Boà-taùt vì chuùng sinh aáy neân tu Thí Ba-la-maät cho ñeán Baùt- nhaõ Ba-la-maät, tu boán nieäm xöù cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng. Tu-boà-ñeà! Boà-taùt hoïc nhö vaäy, ñoái vôùi heát thaûy phaùp ñöôïc trí löïc khoâng coù sôï gì; hoïc nhö vaäy vì lieãu tri taâm chuùng sinh höôùng veà ñaâu. Thí nhö ñaïi ñòa, ít choã xuaát sinh vaøng baïc traân baûo. Chuùng sinh cuõng nhö vaäy, ít ngöôøi hoïc ñöôïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät, nhieàu ngöôøi rôi vaøo Thanh vaên, Bích-chi Phaät ñòa. Thí nhö ít ngöôøi chòu taïo nghieäp laøm Chuyeån luaân Thaùnh vöông, nhieàu ngöôøi taïp nghieäp laøm tieåu vöông. Cuõng nhö vaäy, ít chuùng sinh tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät caàu Nhaát thieát trí, nhieàu ngöôøi tu ñaïo Thanh vaên, Bích-chi Phaät. Tu-boà-ñeà! Trong caùc Boà-taùt phaùt taâm caàu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, ít coù ngöôøi tu haønh ñuùng nhö kinh noùi, nhieàu ngöôøi truï vaøo

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 77 3

ñòa vò Thanh vaên, Bích-chi Phaät. Coù nhieàu Boà-taùt tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät vì khoâng coù söùc phöông tieän neân ít ngöôøi truï ñòa vò chaúng thoaùi chuyeån. Tu-boà-ñeà! Do leõ ñoù Boà-taùt muoán truï ñòa vò chaúng thoaùi chuyeån, muoán ôû trong soá Boà-taùt chaúng thoái chuyeån, haõy neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Khi Boà-taùt hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng sinh taâm xan tham, khoâng sinh taâm phaù giôùi, saân haän, giaûi ñaõi, taùn loaïn, ngu si; khoâng sinh caùc taâm toäi loãi khaùc; khoâng sinh taâm thuû töôùng saéc, thuû töôùng thoï, töôûng, haønh, thöùc; khoâng sinh taâm thuû töôùng boán nieäm xöù cho ñeán khoâng sinh taâm thuû töôùng Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Vì sao? Vì Boà-taùt tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm, khoâng coù phaùp khaû ñaéc; vì khoâng coù phaùp khaû ñaéc neân ñoái vôùi caùc phaùp khoâng sinh taâm thuû töôùng. Tu-boà-ñeà! Boà-taùt hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm nhö vaäy, thu nhieáp caùc Ba-la-maät laøm cho caùc Ba-la-maät taêng tröôûng, caùc Ba-la-maät ñeàu ñi theo. Vì sao? Vì caùc Ba-la-maät ñeàu thu vaøo trong Baùt-nhaõ Ba-la- maät thaäm thaâm; thí nhö trong ngaõ kieán thu nhieáp heát saùu möôi hai kieán. Cuõng nhö vaäy, Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm thu nhieáp heát caùc Ba-la- maät; thí nhö ngöôøi cheát, vì maïng caên dieät neân caùc caên khaùc ñeàu dieät theo. Nhö vaäy, Boà-taùt

khi tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm thì caùc Ba-la- maät kia ñeàu ñi theo. Tu-boà-ñeà! Boà-taùt muoán laøm cho caùc Ba-la-maät qua ñeán bôø kia, neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm. Boà-taùt hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm aáy, thì vöôït leân treân heát thaûy chuùng sinh. Naøy Tu-boà-ñeà! YÙ oâng nghó sao? Chuùng sinh trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi nhieàu chaêng? Tu-boà-ñeà thöa: Chuùng sinh trong moät coõi Dieâm-phuø-ñeà coøn nhieàu, huoáng gì trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi! Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Neáu chuùng sinh trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi cuøng moät luùc ñeàu ñöôïc laøm thaân ngöôøi, ñeàu ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, vaø neáu coù Boà-taùt suoát ñôøi cuùng döôøng baáy nhieâu ñöùc Phaät ñoù y phuïc, thöùc aên, ngoïa cuï, thuoác thang, vaät caàn duøng nuoâi soáng thì naøy Tu-boà-ñeà! YÙ oâng nghó sao? Ngöôøi aáy do nhaân duyeân aáy ñöôïc phöôùc ñöùc nhieàu chaêng? - Tu-boà-ñeà thöa: Raát nhieàu, raát nhieàu! Phaät daïy: Khoâng baèng keû thieän nam, ngöôøi thieän nöõ hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät, tu ñuùng nhö kinh noùi, nhôù nghó ñuùng, ñöôïc phöôùc ñöùc nhieàu hôn. Vì sao? Vì Baùt-nhaõ Ba-la-maät coù theá löïc coù theå laøm cho Boà-taùt ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Vì theá neân Boà-taùt muoán vöôït leân treân heát thaûy chuùng sinh, neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät; muoán vì chuùng

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 77 4

sinh khoâng coù ai cöùu hoä laøm ngöôøi cöùu hoä, muoán laøm choã nöông veà cho chuùng sinh khoâng coù choã nöông veà, muoán laøm ñaïo roát raùo cho chuùng sinh khoâng coù ñaïo roát raùo, muoán laøm maét cho ngöôøi ñui, muoán ñöôïc coâng ñöùc Phaät, muoán laøm tieáng roáng sö töû cuûa Phaät, muoán ñaùnh chuoâng troáng Phaät, muoán thoåi loa Phaät, muoán leân toøa cao Phaät thuyeát phaùp, muoán döùt heát nghi laàm cho chuùng sinh thì neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm. Tu-boà-ñeà! Boà-taùt neáu hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm thì caùc coâng ñöùc laønh khoâng vieäc gì khoâng laøm ñöôïc. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Coù theå coøn ñöôïc coâng ñöùc Thanh vaên, Bích-chi Phaät chaêng? Phaät daïy: Coâng ñöùc Thanh vaên, Bích-chi Phaät coù theå ñöôïc nhöng khoâng truï ôû trong ñoù, duøng trí quaùn saùt roài, ñi thaúng qua maø vaøo Boà-taùt vò. Tu-boà-ñeà! Boà-taùt hoïc nhö vaäy laø gaàn Nhaát thieát trí, mau ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Boà-taùt hoïc nhö vaäy laø laøm ruoäng phöôùc cho heát thaûy theá gian trôøi, ngöôøi, A-tu-la. Boà-taùt hoïc nhö vaäy laø vöôït qua treân ruoäng phöôùc cuûa Thanh vaên, Bích-chi Phaät, choùng gaàn Nhaát thieát trí. Boà-taùt hoïc nhö vaäy goïi laø khoâng boû, khoâng rôøi Baùt-nhaõ Ba-la-maät maø thöôøng tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Boà-taùt hoïc nhö vaäy neân bieát laø Boà-taùt chaúng thoái chuyeån, choùng gaàn Nhaát thieát trí, xa lìa Thanh vaên, Bích-chi Phaät, gaàn Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Tu-boà-ñeà! Boà-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät neáu nghó raèng: “Ta do Baùt-nhaõ Ba-la-maät maø ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng”, thì do nghó nhö vaäy khoâng goïi laø haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Neáu khoâng nghó raèng: “Ñoù laø Baùt- nhaõ Ba-la-maät, ñoù laø ngöôøi coù Baùt-nhaõ Ba-la-maät, ñoù laø phaùp Baùt-nhaõ Ba-la-maät, ñoù laø ngöôøi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc”, thì ñoù goïi laø

haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Naøy Tu-boà-ñeà! Neáu Boà-taùt nghó raèng: “Khoâng coù Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng coù ngöôøi Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng coù ngöôøi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Vì sao? Vì heát thaûy phaùp ñeàu nhö nhö, phaùp taùnh, thaät teá, thöôøng truù”, thì haønh nhö vaäy goïi laø Boà-taùt haønh Baùt- nhaõ Ba-la-maät. LUAÄN: Treân kia A-nan hoûi veà ñaáu tranh. Phaät ñaùp veà ñoàng hoïc thanh tònh. Nay Tu-boà-ñeà hoûi Phaät nhöõng phaùp bình ñaúng veà ñoàng taâm saâu xa laø hoïc xöù cuûa Boà-taùt. Phaät ñaùp: Noäi khoâng cho ñeán töï töôùng khoâng laø phaùp bình ñaúng cuûa Boà-taùt. Coù hai ñaúng nhaãn: ÔÛ cuoái phaåm treân noùi veà Chuùng sinh ñaúng nhaãn, ôû phaåm naøy noùi veà Phaùp ñaúng nhaãn; nhö chieác caân hai ñaàu ñöùng ngang nhau. Nhö vaäy, noäi khoâng v.v... laø bình ñaúng giöõa caùc phaùp. Nhö phaùp beân trong thaân moãi moãi sai bieät, neáu ñöôïc “noäi

khoâng” thì ñeàu bình ñaúng khoâng hai; cho ñeán “töï töôùng khoâng” thì heát thaûy phaùp töôùng ñeàu töï khoâng, khi aáy thì taâm bình ñaúng. Boà-taùt truù trong bình ñaúng aáy, ñeàu ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Tu-boà-ñeà hoûi: Vì saéc dieät taän hay vì hoïc Nhaát thieát trí neân quaùn saéc voâ thöôøng, nieäm nieäm dieät khoâng an truï; neáu tu ñöôïc quaùn aáy thì taâm lìa saéc, taâm lìa saéc neân caùc phieàn naõo dieät; phieàn naõo dieät neân ñöôïc phaùp voâ sinh. Tu-boà-ñeà hoûi: Hoïc nhö vaäy laø hoïc Nhaát thieát trí chaêng? - Phaät hoûi ngöôïc laïi Tu-boà-ñeà: YÙ oâng nghó sao? Nhö cuûa saéc v.v... vaø nhö cuûa Nhö Lai, nhö aáy bò taän, dieät, ñoaïn chaêng? Tu-boà-ñeà thöa: Khoâng. Nhö aáy töø tröôùc tôùi nay khoâng nhoùm, khoâng hoøa hôïp laøm sao coù taän; xöa nay chaúng sinh laøm sao coù dieät; Phaùp aáy voán hö doái, khoâng coù ñònh töôùng laøm sao coù theå ñoaïn. Tu-boà-ñeà! Boà-taùt hoïc “nhö” ñöôïc nhö vaäy laø hoïc Nhaát thieát trí. Nhö aáy thöôøng khoâng theå chöùng, khoâng theå dieät, khoâng theå ñoaïn; taän, ly, ñoaïn laø vì töø ñieân ñaûo cho neân tu haønh, chaúng phaûi roát raùo. ÔÛ trong naøy noùi vieäc roát raùo ñöôïc Phaät khen ngôïi: Hoïc nhö vaäy tuy khoâng coá ñònh vì moät phaùp maø hoïc Nhaát thieát trí, neáu hoïc Nhaát thieát trí töùc laø hoïc saùu Ba-la-maät; neáu hoïc ñöôïc saùu Ba-la-maät laø cuøng taän bôø meù caùc phaùp hoïc. Neáu taän cuøng bôø meù caùc phaùp hoïc, thì ngöôøi aáy ñaày ñuû voâ löôïng phöôùc ñöùc vaø trí tueä, ma hoaëc ma daân khoâng theå haøng phuïc. Hoïc caùch chính ñaùng nhö vaäy ñi thaúng ñeán ñòa vò chaúng thoaùi chuyeån. Hoïc nhö vaäy laø hoïc ñaïo sôû haønh cuûa Phaät; hoïc nhö vaäy laø ñöôïc möôøi phöông chö Phaät vaø ñaïi Boà-taùt, chö thieân vaø ngöôøi laønh thuû hoä. Hoïc ñöôïc nhö vaäy, ngöôøi aáy khoâng coù taø kieán, taâm khoâng vöôùng maéc gì, ñoái vôùi chuùng sinh khôûi taâm ñaïi töø ñaïi bi; vì ñaïi töø ñaïi bi neân coù theå giaùo hoùa chuùng sinh; taâm chuùng sinh thanh tònh neân coõi Phaät thanh tònh; coõi Phaät thanh tònh roài ñöôïc Phaät ñaïo, chuyeån phaùp luaân ba laàn chuyeån möôøi hai haønh töôùng, duøng phaùp ba thöøa ñoä voâ löôïng chuùng sinh. Vì duøng phaùp Ñaïi thöøa ñoä chuùng sinh neân khoâng döùt gioáng Phaät; khoâng döùt gioáng Phaät neân thöôøng môû cöûa phaùp cam loà giöõa theá gian, thöôøng chæ baøy cho chuùng sinh tính voâ vi. Tính voâ vi laø

nhö nhö, phaùp taùnh, thaät teá, Nieát-baøn; cam loà laø tính voâ vi; cöûa laø ba cöûa giaûi thoaùt. Keû haï lieät laø keû bieáng nhaùc, buoâng lung, khoâng öa Phaät phaùp, khoâng nhaát taâm haønh ñaïo, laøm toäi phöôùc hoan taïp. Nhöõng ngöôøi nhö vaäy khoâng theå hoïc phaùp voâ vi. Vì sao? Vì keû haï lieät nghó raèng: Thaân ta vaø quyeán thuoäc ta, ta neân baûo hoä, caùc chuùng sinh khaùc can döï gì vieäc ta, maø ta ñem ñaàu, maét, tuûy, naõo cho hoï ñeå hoï ñöôïc vui; heát thaûy moïi ngöôøi ñeàu duøng phöông tieän tìm vui, sao ta laïi boû vui tìm khoå. Hoaëc sinh taø kieán nghó raèng: Chuùng sanh voâ löôïng voâ bieân ñoä

khoâng theå heát, neáu coù theå ñoä heát, töùc laøcoù löôïng coù bieân, moät ñöùc Phaät coù theå ñoä heát. Hoaëc nghó raèng: Phaät noùi heát thaûy phaùp khoâng, khoâng sinh khoâng dieät, vaäy ta coøn ñoä caùi gì! Caàu Phaät ñaïo hay khoâng caàu Phaät ñaïo ñeàu ñoàng nhö huyeãn moäng. Ngöôøi haï lieät nghó nhö vaäy, do vì taø kieán tham duïc neân khoâng theå hoïc ñaïi phaùp naøy. Hoaëc coù khi Ñaïi nhôn xuaát theá, truø löôïng, suy nghó thöïc töôùng caùc phaùp laø chaúng phaûi thöôøng, chaúng phaûi voâ thöôøng, chaúng phaûi höõu bieân, chaûng phaûi voâ bieân, chaúng phaûi coù, chaúng phaûi khoâng. Haønh ñaïo nhö vaäy coù theå phaù taø kieán ñieân ñaûo xong, trôû laïi boû ñaïo aáy, ñi thaúng vaøo phaùp taùnh vaø thöôøng an truù trong phaùp taùnh thanh tònh aáy. Vì chuùng sinh khoâng bieát vieäc aáy neân sinh taâm ñaïi bi, vaäy sau tu taäp caùc coâng ñöùc saùu Ba-la-maät, thaàn thoâng, trí tueä, giaûi thoaùt voâ ngaïi, ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, duøng caùc moân phöông tieän, roäng ñoä chuùng sinh, haïng ngöôøi nhö vaäy thaät hieám coù. Hoûi: Nhö tröôùc noùi chuùng sinh voâ löôïng voâ bieân, laïi noùi chuùng sinh khoâng, vaäy coøn ñoä caùi gì? Laøm sao coù theå ñoä? Ñaùp: Ñoù laø lôøi noùi cuûa ngöôøi haï lieät, ñaâu ñuû laáy ñoù laøm chöùng. Laïi nöõa, tröôùc ñaõ noùi lyù do vì taø kieán, tham duïc neân ngöôøi haï lieät nghó raèng: Chuùng sinh coù bieân, khoâng bieân, heát thaûy phaùp khoâng, khoâng coù gì cuûa chính noù, hoaëc nghó raèng heát thaûy phaùp thöôøng, thaät, ñoù ñeàu nhieáp thuoäc vaøo saùu möôi hai taø kieán. Baäc ñaïi nhôn khoâng coù ham muoán, suy nghó, truø löôïng lìa caùc toäi loãi nhö vaäy, an truù trong phaùp tính, sinh taâm ñaïi bi. Thí nhö ngöôøi lôùn chæ ñem taâm boá thí, thí taøi vaät cho ngöôøi khaùc maø khoâng laáy giaù caû. Coøn ngöôøi tham duïc tìm coù lyù do môùi boá thí. Ngöôøi taø kieán döïa vaøo chaáp kieán coù bieân, khoâng bieân neân khoâng coù vieäc gì khoâng coù lôïi maø laøm. Thí nhö tieåu nhôn buoân baùn giöõa chôï, caàu coù lôïi môùi traû cho. Laïi Ñaïi nhôn Boà-taùt khoâng coù caàu mong gì vaãn coù theå ñem ñaàu maét thí cho chuùng sanh, ñöôïc quaû baùo gì cuõng thí luoân; taâm khoâng nöông töïa vaøo moät phaùp naøo maø vaãn taäp hôïp ñöôïc caùc coâng ñöùc. Theá neân Phaät daïy: Muoán keùo chuùng sinh ra khoûi doøng sinh töû chìm ñaém, haõy neân hoïc nhö vaäy. Laïi nöõa, Boà-taùt hoïc nhö vaäy, thöôøng coù taâm töø bi thöông xoùt, khoâng naõo haïi chuùng sinh, neân khoâng ñoïa ñòa nguïc, thöôøng quaùn thaät töôùng cuûa caùc phaùp nhôn duyeân sinh, khoâng sinh ngu si neân khoâng ñoïa suùc sinh; thöôøng tu boá thí, dieät taâm xan tham, neân khoâng sinh vaøo ngaï quyû. Ñoái vôùi möôøi hai boä Kinh, boán

möôi taùm ngaøn phaùp tuï cuûa Phaät daïy, thöôøng khoâng laãn tieác, neân khoâng sinh nôi bieân ñòa. Thöôøng cuùng döôøng baäc thieän nhôn toân tröôûng, boû tính kieâu maïn neân khoâng sinh vaøo nhaø haï tieän Chieân-ñaø-la. Vì thaâm taâm yeâu meán chuùng sinh, laøm ñuû haïnh lôïi ích

neân thoï thaân hoaøn myõ. Laáy thieän phaùp giaùo hoùa chuùng sanh neân quyeán thuoäc thaønh töïu, troïn khoâng bò moà coâi ngheøo cuøng. Vì öa vui saâu xa thí Ba-la-maät, neân khoâng laøm möôøi ñieàu aùc vaø soáng taø maïng. Vì khoâng coù taâm chaáp ngaõ, chæ vì lôïi ích chuùng sinh, khoâng töï vì thaân mình neân khoâng thaâu nhieáp keû aùc vaø ngöôøi phaù giôùi. Ngöôøi aùc laø ngöôøi coù taâm aùc, ngöôøi phaù giôùi laø ngöôøi coù thaân vaø mieäng aùc. Laïi yù laøm ba vieäc chaúng laønh goïi laø ngöôøi aùc, thaân vaø mieäng laøm baûy vieäc chaúng laønh goïi laø phaù giôùi. Laïi Boà-taùt neáu ôû nhaø, thu nhieáp ngöôøi aùc goïi laø ngöôøi aùc, xuaát gia thu nhieáp ngöôøi aùc goïi laø phaù giôùi. Hoûi: Boà-taùt vì ñoä ngöôøi aùc neân xuaát hieän ôû ñôøi, thí nhö löông y chöõa caùc beänh taät, côù sao khoâng thaâu nhieáp ngöôøi aùc? Ñaùp: Ngöôøi aùc, ngöôøi phaù giôùi coù hai haïng: Haïng coù theå caûi hoùa, haïng khoâng theå caûi hoùa, trong ñaây noùi haïng khoâng theå caûi hoùa, neáu thaâu nhieáp hoï ôû chung, thì töï hoaïi ñaïo mình maø ñoái vôùi hoï voâ ích. Thí nhö cöùu keû bò chìm, töï mình khoâng noåi ñöôïc maø muoán cöùu keû kia, thì caû hai ñeàu cheát, theá neân noùi: Neân xa lìa ngöôøi aùc. Vì coõi Duïc nhieàu aùc, sinh taâm thöông xoùt neân sinh coõi Duïc; tuy haønh thieàn, taâm ñieàu hoøa meàm dòu, do coù söùc phöông tieän neân khi meänh chung khoâng sinh theo thieàn, nhö trong kinh roäng noùi: Tu-boà-ñeà! Boà-taùt hoïc nhö vaäy, ñoái vôùi caùc phaùp taâm ñöôïc thanh tònh, nghóa laø saïch taâm Thanh vaên, Bích-chi Phaät, thanh tònh nghóa laø lìa boû, roát raùo khoâng, khoâng coù gì. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Neáu heát thaûy phaùp töø tröôùc laïi ñaây voán “khoâng”, voán thanh tònh taïi sao noùi Boà-taùt hoïc nhö vaäy ñöôïc taâm thanh tònh ñoái vôùi heát thaûy caùc phaùp? Phaät chaáp thuaän lôøi Tu-boà-ñeà vaø noùi nhôn duyeân raèng: Neáu Boà-taùt bieát heát thaûy phaùp töø tröôùc laïi ñaây voán “khoâng” thanh tònh, ñoái vôùi trong ñoù taâm khoâng bieán maát khoâng töø khöôùc. Khoâng bieán maát töùc laø khoâng nghi ngôø, khoâng sinh taø kieán, thoâng suoát, khoâng choáng traùi vôùi “khoâng” aáy goïi laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Haøng phaøm phu khoâng nhieáp, khoâng thaáy phaùp thanh tònh nhö vaäy, vì haïng ngöôøi aáy neân Boà-taùt tu saùu Ba-la-maät vaø caùc phaùp trôï ñaïo. Phaùp cuûa Boà-taùt laø phaûi giaùo hoùa chuùng sinh, aáy goïi laø Boà-taùt ñöôïc thanh tònh ñoái vôùi heát thaûy phaùp, nghóa laø boû caùi ñieân ñaûo cuûa ba coõi, vöôït quaù ñòa vò Thanh vaên, Bích-chi Phaät, ñöôïc löïc trí tueä thanh tònh ñoái vôùi heát thaûy phaùp. Ñöôïc coâng ñöùc aáy neân coù theå bieát khaép veà nghieäp nhôn duyeân vaø taâm taâm soá phaùp, bieát taâm haønh khôûi leân cuûa chuùng sinh trong ba ñôøi möôøi phöông; bieát roài theo söï thích hôïp vôùi hoï noùi phaùp khai hoùa hoï. Nhöõng vieäc lôïi ích nhö vaäy ñeàu do hoïc Baùt-nhaõ neân coù ñöôïc, theá neân noùi cuøng taän bôø meù caùc söï hoïc. Ít coù ngöôøi hoïc ñöôïc

nhö vaäy, ngöôøi hoïc nhö vaäy khoù coù ñöôïc. Phaät muoán laøm cho nghóa aáy roõ raøng neân noùi thí duï vaøng, baïc, vaø taïo nghieäp laøm Chuyeån luaân Thaùnh vöông. Laïi nöõa, Boà-taùt khi hoïc Baùt-nhaõ, khoâng sinh taâm xan tham. Khoâng sinh taâm xan tham laø Boà-taùt hoïc Baùt-nhaõ neân öùc cheá caùc phieàn naõo, phieàn naõo tuy chöa saïch heát, nhöng khoâng theå laøm chi ñöôïc, neân noùi laø chaúng sinh. Boà-taùt hoïc Baùt-nhaõ bieát töôùng heát thaûy phaùp ñeàu hö doái khoâng thaät, neân khoâng chaáp thuû töôùng saéc cho ñeán töôùng Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Vì sao? Vì khoâng muoán bò rôi vaøo taø kieán chaáp coù, chaáp khoâng, neân ñi thaúng trung ñaïo taäp haønh Boà-taùt. Trong ñaây Phaät töï noùi nhôn duyeân: Boà-taùt tu Baùt-nhaõ ñoái vôùi heát thaûy phaùp khoâng coù sôû ñaéc, vì khoâng coù sôû ñaéc neân khoâng coù töôùng phaùp khaû thuû laø laønh, hoaëc chaúng laønh. Boà-taùt neáu hoïc nhö vaäy laø toång nhieáp heát caùc Ba-la-maät. Caùc Ba-la-maät nhö Thí Ba-la-maät v.v... khoâng lìa Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Vì löïc cuûa Baùt-nhaõ Ba-la-maät khieán cho caùc Ba-la-maät khaùc lìa caùc taø kieán tham ñaém ñeàu ñöôïc taêng tröôûng. Phaät muoán laøm cho nghóa aáy roõ raøng neân noùi thí duï: Nhö ngaõ kieán vaø maïng caên ñaõ heát. Hoûi: Ngaõ kieán vaø caùc kieán ñeàu coù töôùng rieâng, côù sao caùc kieán laïi nhieáp vaøo trong ngaõ kieán? Ñaùp: Tuy coù töôùng rieâng maø ngaõ kieán laø goác; ngöôøi ta vì voâ minh neân trong naêm uaån troáng khoâng sinh ra ngaõ kieán. Vì sinh ngaõ kieán neân noùi thaân naøy sau khi cheát nhö ñi töø ñaây ñeán kia, hoaëc khoâng nhö ñi töø ñaây ñeán kia. Neáu nhö ñi töø ñaây ñeán kia töùc laø thöôøng kieán, neáu khoâng nhö ñi töø ñaây ñeán kia töùc laø ñoaïn kieán. Neáu cho laø ñoaïn dieät maø lo thuï höôûng caùi vui say saém naêm duïc ñôøi nay, laáy aùc phaùp cho laø toái öu, thì sinh kieán thuû. Neáu baûo thöôøng maø xuaát gia hoïc ñaïo, giöõ giôùi, khoå haïnh, thì sinh giôùi caám thuû. Hoaëc thaáy thöôøng, ñoaïn ñeàu coù loãi beøn noùi khoâng coù nhôn duyeân quaû baùo thì sinh taø kieán. Töø trong naêm kieán aáy chaáp theá gian hoaëc thöôøng, hoaëc voâ thöôøng, hoaëc höõu bieân, hoaëc voâ bieân v.v... sinh ra naêm möôi baûy chaáp kieán. Theá neân noùi thaân kieán (ngaõ kieán) thu nhieáp saùu möôi hai kieán, khoâng coù loãi. Do caùc nhôn duyeân vaø thí duï nhö vaäy neân bieát Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø toái ñeä nhaát trong caùc phaùp; vì Baùt-nhaõ Ba-la- maät toái ñeä nhaát trong caùc phaùp neân Boà-taùt hoïc Baùt-nhaõ laø ngöôøi ñeä nhaát giöõa chuùng sinh. Phaät muoán laáy vieäc aáy, thieän hoùa chuùng sinh neân noùi thí duï: Tu-boà-ñeà! YÙ oâng nghó sao? Chuùng sinh trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi nhieàu chaêng? Nhö vaäy! Cho ñeán Boà-taùt hoïc Baùt-nhaõ nhö vaäy, neân bieát ñoù laø baäc chaúng thoaùi chuyeån, xa lìa Nhò thöøa, gaàn guõi Phaät thöøa. Laïi nöõa, Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Neáu Boà-taùt nghó raèng: Baùt-nhaõ Ba-la-

maät laø khai thò töôùng Baùt-nhaõ Ba-la-maät hoaëc coù, hoaëc khoâng v.v...; neáu thaáy coù Baùt-nhaõ, ñöôïc Baùt-nhaõ laø chaáp tröôùc Baùt-nhaõ. Ta nhôø Baùt-nhaõ Ba-la-maät ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng, bieát naêm uaån hoøa hôïp giaû goïi laø Boà-taùt, Boà-taùt theo teân goïi giaû, chaáp cho laø ngaõ, cho ñoù laø Baùt-nhaõ coù laøm; Baùt-nhaõ laø khoâng coù töôùng ñöôïc, khoâng coù töôùng chaáp tröôùc maø

ngöôøi aáy baûo coù töôùng Baùt-nhaõ ñeä nhaát nghóa, ngöôøi aáy theo teân goïi giaû, maø sinh ngaõ taâm. Baùt-nhaõ töôùng khoâng coù laøm maø ngöôøi aáy muoán duøng Baùt-nhaõ taïo taùc, cho raèng ta duøng Baùt-nhaõ maø ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Theá neân Phaät daïy: Ngöôøi nghó nhö vaäy khoâng goïi laø tu Baùt-nhaõ; neáu khoâng nghó nhö vaäy thì goïi laø tu Baùt-nhaõ. Hoûi: Nghó nhö vaäy, khoâng nghó nhö vaäy, vieäc ñaõ roài, côù sao coøn noùi laàn thöù ba? Ñaùp: Ñaàu heát laø chæ töôùng taø haïnh; thöù hai laø ngaên taø haïnh nhöng chöa noùi töôùng chaùnh haïnh; theá neân thöù ba noùi töôùng chaùnh haïnh. Laïi nöõa, ñaàu laø taâm chaáp tröôùc thuû töôùng; thöù hai laø phaù töôùng chaáp tröôùc aáy maø khoâng noùi theá naøo laø töôùng caùc phaùp; thöù ba phaù chaáp tröôùc taø vaø noùi thaät töôùng. Boà-taùt nghó raèng: Nôi heát thaûy choã khoâng hieån baøy töôùng Baùt-nhaõ Ba-la-maät, cuõng khoâng sinh ngaõ taâm raèng, ta duøng Baùt-nhaõ Ba-la-maät coù coâng vieäc laøm; chæ bieát heát thaûy phaùp thöôøng truù trong nhö, phaùp taùnh, thöïc teá khoâng tranh caõi. Theá neân noùi laàn thöù ba, khoâng coù loãi.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.